

М. І. Білаш

Киселівка

КИСЕЛІВКА – село Катеринопільського району Черкаської області. Знаходиться на витоку р. Гнилець (притока [Гнилого Тікича](#), бас. *Південного Бугу*), за 100 км від обл. центру, за 24 км від райцентру та за 11 км від залізнич. ст. Іскрене (Шполян. р-н Черкас. обл.). Пл. 21,98 км² (із с.-г. угіддями). Насел. 520 осіб (2001), переважно українці. Вперше згадується в писем. джерелах 1-ї пол. 17 ст. За нар. переказами, на тер. ниніш. села першим оселився запороз. козак Кисіль, який був поранений під час бою з татарами в поселенні Капустина Долина (нині с. Капустине Шполян. р-ну). Жит. брали участь у Визв. війні під проводом Б. Хмельницького, гайдамац. русі 1751, Коліївщині. За умовами Андрусів. перемир'я 1667 К. залишилася в підпорядкуванні Польщі. 1741 тут було 80 дворів, мешкало 282 особи. Після 2-го поділу Польщі 1793 К. – у складі Рос. імперії. У цей період село відійшло у власність князя Г. Потьомкіна, який згодом подарував його своєму племіннику – генералу М. Висоцькому. Від 1833 К. належала князям Лопухіним. 1857 зачислена за Г. Лопухіною – дружиною генерала Ісакова. У 19 – на поч. 20 ст. – село Звенигород. пов. Київ. губ. На поч. 1860-х рр. збудовано цукр. завод. До більшов. перевороту 1917 у селі був маєток землевласника Хайнацького з триповерх. будинком і парком. У ін. землевласника Павленка росло 40 га троянд, з пелюсток яких виготовляли троянд. олію. Оскільки цукр. завод згорів, у 1880-х рр. на страх. відшкодування та кошти німця Когана збудовано новий, при якому діяв рафінад. цех. Згодом у нього вклали 300 тис. крб київ. купець М. Загс зі своїми синами. На поч. 20 ст. до цукр. заводу прокладено залізничну колію. Власники цукроварні відкрили театр (спочатку на 200, потім – на 500 місць), збудували земську лікарню, приміщення якої збереглося донині. Тут також працювали млин, на якому виготовляли високої якості питльоване борошно, олійня, крупорушка. Завдяки цукр. заводу К. була знач. пром. центром поряд з м. Умань (нині Черкас. обл.) та Черкасами. Під час воєн. дій 1918–20 влада неодноразово змінювалася. На поч. 1920-х рр. розібрано залізничну колію, устаткування цукроварні та рафінад. цеху вивезено у Казахстан. На тер. заводу були облаштовані зерн. склади, потім розміщено МТС. Жит. потерпали від голодомору 1932–33, зазнали сталін. репресій. Від липня 1941 до березня 1944 – під нім.-фашист. окупацією. На фронтах 2-ї світової війни воювало 189 киселівців, з них 111 загинуло. 1945 мешкало 1386, 1971 – 1070 осіб. Нині у К. – навч.-вихов. комплекс «Дошкіл. навч. заклад–заг.-осв. школа»; клуб, б-ка; амбулаторія. Встановлено обеліск воїнам-односельчанам, які загинули під час 2-ї світової

війни, пам'ятний знак жертвам голодомору. У К. вчителював поет [І. Дробний](#).

Бібліографічний опис:

Киселівка / М. І. Білаш // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2013. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-6536>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).